

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
_____ /Олександр ШПЕНИК
« 27 » червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)
Освітня програма	Фізика. Інформатика (мова навчання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія) освітньої програми «Фізика. Інформатика (мова навчання фахових дисциплін – угорська)».

Розробники: Туряниця Інна Анатоліївна, к.і.н., доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції

протокол № 11 від «12» червня 2025 р.

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту

протокол № 5 від «24» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Оксана ТАЛАБІРЧУК

© Туряниця Інна., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин: для денної форми навчання: аудиторних – 2,4 самостійної роботи – 2,6	1-й
	Лекції:
	24
	Практичні (семінарські):
	20
Вид підсумкового контролю - залік	Лабораторні:
Форма підсумкового контролю: письмовий	Самостійна робота:
	46

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про історичний розвиток України та її культурну спадщину, усвідомлення ключових етапів становлення української державності, національної ідентичності та культурних традицій, а також розвиток здатності аналізувати історичні процеси у взаємозв'язку з європейськими та світовими контекстами.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними періодами історії України від найдавніших часів до сучасності.
2. Розкрити особливості формування української нації, державності та культурного простору.
3. Пояснити вплив історичних подій на сучасні політичні та культурні процеси.
4. Проаналізувати взаємодію української культури з культурними традиціями Європи.
5. Розвинути навички критичного мислення та роботи з історичними джерелами.
6. Сприяти формуванню громадянської позиції, поваги до державної спадщини та культурних цінностей.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні етапи історичного розвитку України;
- ключові події, персоналії, культурні явища та пам'ятки;
- процеси формування української національної ідентичності.

Уміти:

- аналізувати історичні джерела та інтерпретувати історичні події;
- визначати місце України в європейському історичному процесі;
- робити історичні порівняння та аргументовано формулювати висновки.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями як українською, так угорською мовами.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Професійні компетентності:

ПК8. Здатність здійснювати наскрізне виховання здобувачів освіти в освітньому процесі та у позакласній роботі, сприяти соціалізації та формуванню міжкультурної комунікації, толерантності в місцях компактного проживання угорськомовних спільнот.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є самостійним компонентом і не потребує попереднього вивчення інших дисциплін.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Володіє базовими знаннями з історії України, філософії, педагогіки та психології, основ інклюзивного навчання, правових та етичних відносин.	РН 2
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	РН6
Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва як у українському, так і угорськомовному середовищі.	РН 11
Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.	РН12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіє базовими знаннями з історії України, розуміє основні етапи історичного розвитку українського суспільства, ключові події та постаті, а також усвідомлює їх значення в контексті філософських, педагогічних, правових та етичних засад сучасної освіти.	РН2
Пояснює, як формувалася українська державність і демократичні традиції, розуміє історичні витоки правової системи та громадянських прав в Україні; аналізує приклади становлення інститутів демократичної держави на українських землях.	РН6
Розуміється на особливостях історичного розвитку України, її місця і ролі у сучасному світі, здатен критично оцінювати суспільні та політичні явища, порівнює розвиток України з європейськими історико-культурними процесами.	РН11
Характеризує загрози, що виникали щодо територіальної цілісності України в різні історичні періоди, та засоби їх подолання; обґрунтовує історичну цінність незалежності України, спираючись на аналіз подій 1917–1921, 1939–1991 та сучасності; оцінює внесок видатних діячів, які формували українську політичну націю, культуру спротиву та демократичні традиції.	РН12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Історія та культура України» є: виконання семінарських завдань, модульна контрольна робота, залік.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форми підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	8	8	8	6	8	7	7		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття (допуск, виконання та захист)	10	60
Модульна контрольна робота	2	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Методика оцінювання. Модульна контрольна робота складається із 2-ох завдань (1-го теоретичного питання та 10 тестів). Теоретичне питання оцінюється у 20 балів, тести – 20 балів.

За виконання практичних робіт здобувачу вищої освіти також нараховується різна кількість балів, в залежності від складності матеріалу.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти поточного оцінювання (включно із захистом практичних робіт) є досягнення здобувачем освіти не менше 50% балів від загальної кількості запланованої за конкретною темою. Конкретна максимальна кількість балів подається у таблицях розподілу балів, які отримують здобувачі за модуль та за окремі види навчальної роботи.

Невиконані та незахищені практичні роботи, а також неявка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки).

Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю. Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і студент виконав і захистив всі практичні роботи, які є складовими даного модуля.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Залікова методика оцінювання. За результатами модульних контролів визначається підсумкова модульна оцінка. Залікова оцінка визначається в залежності від рейтингового балу, або балів за залік.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35.

Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів.

Залік проводиться в письмовій формі. Заліковий білет складається з двох теоретичних питань та одного практичного завдання. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

— **«відмінно» (90-100 балів, A)** заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічне і глибоке знання програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

— **«добре» (82-89 балів, B)** заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

— **«добре» (74-81 бал, C)** заслуговує здобувач вищої освіти, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

— **«задовільно» (64-73 бали, D)** заслуговує здобувач вищої освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною

рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється здобувачем вищої освіти, що допустили помилки у відповіді на заліку чи екзамені та при виконанні залікових або екзаменаційних завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

— **«задовільно» (60-63 балів, E)** заслуговує здобувач вищої освіти, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вмів виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється здобувачем вищої освіти, що допустили грубі помилки у відповіді на заліку чи екзамені та при виконанні залікових або екзаменаційних завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

— **«незадовільно» (35-59 балів, FX)** виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

— **«незадовільно» (0-34 балів, F)** виставляється здобувачу вищої освіти коли протягом семестру він допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

№ теми	НАЗВА ТЕМИ ЗАНЯТТЯ ТА РОЗДІЛИ
Модуль 1.	
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XIX ст.	
1	Найдавніша історія України. Київська Русь і Галицько-Волинська держава
2	Включення українських земель до складу Литви та Польщі
3	Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна XVIII ст.
4	Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).
5	Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)
Модуль 2.	
Змістовий модуль 2. Україна у воєнних, політичних та суспільних трансформаціях 1939-2025 рр.).	
6	Друга світова війна та український фактор (1939 – 1945 рр.)
7	Україна в період пізнього СРСР (1945 – 1991 рр.)
8	Внутрішня політика та державотворення України (1991–2025 рр.)
9	Зовнішня політика України та її європейський і євроатлантичний вибір (1991-2025 рр.).
10.	Крим, Донбас та російсько-українська війна: ескалація, міжнародна реакція та трансформація безпекової політики України (2014-2025 рр.).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XIX ст.						
Тема 1. Найдавніша історія України. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	10	2	2			5
Тема 2. Включення українських земель до складу Литви та Польщі	10	2	2			5
Тема 3. Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна XVIII ст	10	2	2			5
Тема 4. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).	10	2	2			5
Тема 5. Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)	10	4	2			4
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовий модуль 1		12	10			24
Модуль 2.						
Змістовий модуль 1. Україна у воєнних, політичних та суспільних трансформаціях 1939-2025 рр.).						
Тема 6. Друга світова війна та український фактор (1939 – 1945 рр.)	5	2	2			5
Тема 7. Україна в період пізнього СРСР (1945 – 1991 рр.)	5	2				
Тема 8. Внутрішня політика та державотворення України (1991–2025 рр.)	10	2	2			5
Тема 9. Зовнішня політика України та її європейський і євроатлантичний вибір (1991-2025 рр.).	10	4	4			5
Тема 10. Крим, Донбас та російсько-українська війна: ескалація, міжнародна реакція та трансформація безпекової політики України (2014-2025 рр.).	10	2	2			7
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовий модуль 2	60	12	10			22
Модульна контрольна робота						
Усього годин	90	24	20			46

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна XVIII ст.	2
2	Українські землі в складі Російської та Австрійської імперії. Українське національне відродження. XIX ст.	4
3	Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)	4
4	Україна в роки Другої світової війни.	2
5	Україна в післявоєнний радянський період (1945 – 1991 рр.)	4
6	Становлення та розбудова Української незалежної держави	4
Разом		20

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Історія України як наука	4
2	Первісна доба і перші цивілізації на території України	4
3	Київська Русь .Галицько-Волинська держава.	4
4	Українські землі під владою Литви і Польщі.	4
5	Українська національна революція під проводом Богдана Хмельницького	4
6	Україна наприкінці XVII – XVIII ст.	4
7	Українське національне Відродження XIX ст	4
8	Українське Шістедесятицтво. Дисидентський рух.	4
9	Україна в період загострення кризи радянської системи (друга половина 60-х рр. – поч. 80-х. рр.)	4
10	Україна і процес перебудови в СРСР (1985 — 1991 р.)	4
11	Становлення та розбудова Української незалежної держави (1991–2025 рр.)	4
12	Розвиток науки та культури в Україні в умовах десталінізації та активної творчої громадсько-політичної діяльності інтелігенції в Україні.	2
Разом		46

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Програмне забезпечення – сервіс Google Meet; система електронного навчання Moodle.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Арон Клод Фердинанд Реймон. Мир і війна між націями / Пер. з франц. В. Шовкун, З. Борисюк та Г. Філіпчук. Київ : Юніверс. 2000. 86 с.
2. Вандич Пьотр. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / Пер. з англ. Софії Грачової. Київ : Критика, 2004. 463 с.
3. Вулф Ларі. Винайдення Східної Європи. Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / Пер. з англ. Сергій Біленький за участі Тараса Цимбала. Київ : Критика, 2009. 592 с.
4. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ: Генеза, 2000. 249 с.
5. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 408 с.
6. Дейвіс Норман. Європа. Історія / Пер. з англ. Петро Таращук, Олександр Коваленко. Київ : Основи. 2020. – 1464 с. + іл. [1496 с.].
7. 3 Історія української культури : навч. посіб. для студ усіх спеціальн. : у 2-х ч. – Ч. 2. : Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. Харків : НТУ «ХП», 2012.
8. Історія України: Хрестоматія. В 2 ч. – Вид. 2-е перероб. і доп. // Упор. С.М. Клапчук. Київ : ІЗМН, 1996; т. 1. 372 с.; т. 2. 336 с.
9. Історія Центрально-Східної Європи: Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Леоніда Зашкільняка. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. 660 с.
10. Історія української культури: У 5 т. / Гол. ред. Є. Патон. Київ : Наук. думка, 2001. – Т. 1: Історія культури давнього населення України. – 1135 с.; Т. 2: Українська культура XII – першої половини XVII століть. Київ. 847 с.
11. Каппелер Андреас. Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад / Пер. з нім. Х. Назаркевич; наук. ред. М. Крикун. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2005. XII +360 с., 11 карт.
12. Касьянов Г. В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування // Укр. іст. журн. 2006. № 4. С.4–15.
13. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів до XXI століття: Навчальний посібник. Харків : ООО Одиссей, 2001. 480 с.
14. Литвин В. М., Слюсаренко А. Г. На політичній арені України (30-ті рр.). Роздуми істориків // Укр. іст. журн. 1994. № 1.
15. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України : монографія. Вид. 2-ге перероблене та розширене / Н. Яковенко. Київ: Критика, 2005. 584 с.

- 16.Плохій Сергій. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Романа Клочка. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
- 17.Русина О. Україна під татарами і Литвою. Київ. 1998. 320 с.
- 18.Снайдер Тімоті. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999 / Пер. з англ. Антон Котенко, Олександр Надтока. Київ : Дух і Літера, 2012. 464 с.
- 19.Тернер Фредерик Джексон. Значення фронтиру для американської історії // Україна модерна. – Число 18. Пограниччя. Окраїни. Периферії. Київ : Критика, 2011. С. 11–46.
- 20.Україна модерна [міждисциплінарний інтелектуальний часопис, присвячений історії України та Центрально-Східної Європи кінця XVIII – XX ст.]. Львів – Київ, 1996–2022.
- 21.Шпорлюк Роман. Імперія та нації з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / Пер. з англ. Київ : Дух і Літера, 2000. 354 с.
- 22.Шпорлюк Роман. Формування модерних націй. Україна – Росія – Польща / Пер. з англ. Георгія Касьянова, Миколи Климчука, Миколи Рябчука, Ярослави Стріхи, Дзвенислави Матіяш та Христини Чушаак. Київ : Дух і Літера, 2013. 552 с.
- 23.Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура, С. М. Клапчук та ін. Київ 1993.
- 24.Шаповал Ю. І. Україна ХХ століття: особи та події в контексті важкої історії. Київ : Генеза, 2001. 128 с.
- 25.Яковенко Н. Вступ до історії. Київ : Критика, 2007. 375 с.

Допоміжна література

1. Історія України: Хрестоматія: [Навчальний посібник / Упор. В. І. Гусєв, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай]. Київ: 2003.
2. Баран В.Д. , Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. Київ, 2005.
3. Бойко О. Д. Історія України: [Посібник]. – Вид. 2-ге, доп. Київ. 2001 (або пізніше видання).
4. Буковина в контексті європейських міжнародних відносин (з давніх часів до середини ХХ ст.) / В. М. Ботушанський, С. М. Гакман, Ю. І. Макар та ін. Чернівці. 2005.
5. Віднянський С.В. Закарпатська Україна, Закарпаття [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : В-во "Наукова думка". 2005. 672 с.: іл..
6. Вегеш М. Карпатська Україна 1938–1939 років у загальноєвропейському контексті, т. 1–2. Ужгород, 1997.
7. Відейко М.Ю. Трипільська цивілізація. Київ. 2002.
8. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? Київ. 1991.
9. Гоцуляк В. В. Сучасні інтерпретації історіографії української революції 1917–1921 рр. / В. В. Гоцуляк // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. - 2017. - № 1. - С. 7-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2017_1_3.

10. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Грушевський М. Твори в 50 томах. Т. 1. Серія: суспільно-політичні твори 1894–1907. Львів 2002. С.80
11. Горелов М.Є., Моця О.П., Рафальський О.О. Держава і цивілізація в історії України. Київ. 2009. С.73-87.
12. Давні слов'яни: археологія та історія. Київ. 2016.
13. Довжук І. Нариси історії культури України (до кінця ХХ ст.): Навчальний посібник. Луганськ 2007. 508 с.
14. Зайчук О. Землі і кордони України у 20-му столітті і раніше. Встановлення східного кордону УСРР в 1919-1925 роках (історико-правовий аспект) [Електронний ресурс] / О. Зайчук, В. Капелюшний, О. Вовк. – Режим доступу: https://warbibl.io.ua/s986123/zemli_i_kordoni_ukraeni_u_20-mu_stolitti_i_ranisce
15. Зашкільняк Л. Образ Польщі і поляків у сучасній Україні // Проблеми слов'янознавства. Львів, 2011. Вип. 60.
16. Історія української культури / Хома І.Я., Сова А.О., Мина Ж.В. За заг. ред. І.Я.Хоми. 2-ге вид. Львів. 2014. 356 с.
17. Кулик В. Націоналістичне проти радянського: історична пам'ять у незалежній Україні. URL: <http://historians.in.ua/index.php/istoriya-ipamyat-vazhki-pitannya/379-volodymyr-kulyk-natsionalistychne-protyradiansko-ho-istorychna-pamiat-u-nezalezhnii-ukraini>
18. Касьянов Г., Толочко О. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України // Український історичний журнал. 2012. № 6. С. 5-6.
19. Лисяк-Рудницький І. Вклад Галичини в українські визвольні змагання. / І. Лисяк-Рудницький // Історичні есе. Т. 2. 355 с
20. Масенко В. Історична пам'ять як основа формування національної свідомості // Український історичний журнал. 2002. №5. С. 49–62.
21. Міхновський М. Самостійна Україна. –К., 2003. – 35 с.
22. Найман О. Єврейські партії та об'єднання України (1917–1925 рр.). Київ. 1998. 122 с.
23. Нариси історії дипломатії України /За ред. В. Смолія. – К., 2001.– 545 с.
24. Національні меншини України у ХХ столітті: політико-правовий аспект. – К., 2000. – 165 с.
25. Русина О. Сіверська земля у складі Великого князівства Литовського. Київ. 1998. 244 с.
26. Плохій С. Козацький міф. Історія та націотворення в епоху імперій / Авторизований переклад з англ. М.Климчука. Київ. 2013.
27. Убивство у Мюнхені. По червоному сліду / Сергій Плохій. Харків. 579 с.
28. Україна: литовська доба 1320 -1569 / О. Русіна, І. Сварник, Л. Войтович [та ін.]. НАН України. Інститут історії України. Київ. Балтія-Друк. 2018.
29. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1996. 452 с
30. Сухий О. Від русофільства до москвофільства: російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у ХІХ ст. Львів. 2003.
31. Федака С.Д. Політична історія України-Русі доби трансформації імперії Рюриковичів (ХІІ століття) Ужгород: Вид-во В. Падяка. 2000. 340 с., іл.
32. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби / Упор. Т.Гошко. Львів. 2011. С.
33. Шандра В. С. Генерал-губернаторства в Україні: ХІХ – початок ХХ ст. Київ. 2005.
34. Щодра О. М. Слов'яни і Русь в ранньому середньовіччі. Передумови і початки формування імперії русів. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2021. – 481 с.
35. Яковенко Н. Нова доба – нові підручники. Про потребу дискусії над підручниками з історії України. URL: <http://www.novadoba.org.ua/data/metod/yakovenko.rtf>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронна бібліотека історії України та всесвітньої історії [http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=\(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10)
2. Електронна бібліотека Інституту історії України <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB>
3. Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>
4. Міжнародний інтелектуальний часопис «Україна модерна» –<http://www.uamoderna.com/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
6. «Схід-Захід: історико-культурологічний збірник» http://keui.wordpress.com/shid_zahid/
7. Український інститут національної пам'яті <http://library.onu.edu.ua/ua/>
8. <http://historians.in.ua/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____ / _____ /
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)